

**ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ
УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ****Диннік Н.М.***(Полтава, Україна)*

Науковий керівник: **Дяченко-Богун М.М.** – доктор педагогічних наук, професор кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Багаторічний аналіз причин байдужого ставлення учнів до предмету змушує апробувати нові методики, шукати більш прийнятні технології, щоб навчити учнів біології. Важливо навчити школярів самостійно здобувати знання, направляти їх пошук, тобто здійснювати мотиваційне управління їх вченням. Урок залишається як і раніше основною і головною формою організації навчального процесу. Ця фраза вже стала традиційною. Але її не можна розуміти спрощено і однобоко, так як звичайний шкільний урок дає вдумливному вчителю безмежні можливості для творчості. В даний час вчителі стикаються з проблемою зниження рівня пізнавальної активності учнів на уроці, небажанням працювати самостійно, так і просто вчитися. Серед причин того, що діти втрачають інтерес до знань і занять, безумовно, треба назвати одноманітність уроків. Відсутність повсякденного пошуку призводить до шаблону в викладанні, а це прояв сталості руйнує і вбиває інтерес, особливо дитячий. В реальному житті досить часто доводиться стикатися з невисоким рівнем мотивації пізнавальної діяльності учнів на уроках. Тому в своїй практиці викладання вчитель шукає шляхи підвищення мотивації пізнавальної діяльності.

У педагогічній, методичній літературі робиться акцент на обґрунтовану необхідність освіти, орієнтування на особистість. Можна вважати, що мета особистісно-орієнтованої освіти полягає в тому, щоб закласти в дитині механізми самореалізації, саморозвитку, адаптації, саморегуляції, самозахисту, самовиховання та інші, необхідні для становлення самобутнього особистісного образу і діалогічного взаємодії з людьми, природою, культурою, цивілізацією.

Ми поділяємо цю точку зору, що освіта – це не тільки навчання, а й вчення, як особлива індивідуальна діяльність учня. Суб'єктність виявляється у вибірковості до пізнання світу, способи опрацювання навчального матеріалу, емоційно-особистісному ставленні до об'єктів пізнання. Необхідно включити суб'єктний досвід в процес пізнання. Вчитися кожен повинен сам – шляхом організації власної діяльності на основі особистих потреб, інтересів. Учень «пропускає» інформацію через свій суб'єктний досвід і перетворює в індивідуальне знання. Функція школи полягає в максимальному виявленні досвіду дитини і використанні, «окультурення» шляхом збагачення результатами суспільно-історичного досвіду. Реалізація особистісно-орієнтованого навчання вимагає розробки такого змісту освіти, до якого включаються не тільки наукові знання, але прийоми і методи пізнання. В освітньому процесі засвоєння знань з мети перетворюється на засіб розвитку учня.

Аналіз літератури з проблеми показав, що утворення тоді стане особистісно-орієнтованим, якщо воно буде включати в себе наступні компоненти:

- аксіологічний (має на меті запровадження які в світ цінностей і надання їм допомоги у виборі особистісно значимої системи ціннісних орієнтацій);
- когнітивний (забезпечує учнів системою наукових знань про людину, культуру, історію, природу, ноосферу як основу духовного розвитку);

– діяльнісний – творчий (має на меті формування в учнів різноманітних способів діяльності, творчих здібностей);

– особистісний (забезпечує самопізнання, розвиток рефлексивних здібностей, оволодіння способами саморегуляції, самовдосконалення і самовизначення, формування життєвої позиції).

Реалізація принципів особистісно-орієнтованого навчання в навчальному процесі забезпечується за рахунок можливості:

– права кожного учня на особистісний сенс і мету вивчення матеріалу, трактування окремих положень;

– вибору форм і методів обробки навчального матеріалу, способів контролю, рефлексії, самооцінки («в ідеалі» і індивідуального темпу навчання);

– «проходження» теми на «оглядовому», «вибірковому» або «поглибленому» рівнях;

– вибору форми кінцевого продукту;

– вибору шкільних предметів або окремих занять;

Отже, щоб бути успішним в сьогоденному житті, випускник школи повинен:

– гнучко адаптуватися до життєвих ситуацій, які постійно змінюються, самостійно здобувати необхідні знання, вміло застосовувати їх на практиці для вирішення різноманітних проблем;

– критично мислити, вміти бачити труднощі, що виникають в реальному світі і шукати шляхи раціонального їх подолання; використовувати сучасні технології; чітко усвідомлювати, де і яким чином отримані ним знання можуть бути використані в практичній діяльності; бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити;

– гнучко працювати з інформацією (вміти збирати для дослідження певного завдання факти, аналізувати їх, висувати гіпотези вирішення проблем, робити необхідні узагальнення, зіставляти з аналогічним або альтернативними варіантами, які розглядаються, встановлювати статистичні закономірності, формулювати аргументовані висновки і на їх основі виявляти і вирішувати нові проблеми);

– бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах, вміти працювати спільно в різних областях, попереджати конфліктні ситуації або вміло виходити з них;

– самостійно працювати над розвитком власної моральності, інтелекту, культурного рівня.

З методичної точки зору дуже важливим є те, що при розробці нових моделей навчання біології необхідно спиратися як на загальні закономірності процесу засвоєння знань і формування умінь і навичок, так і на специфічні особливості предмета як системи. Одна з них полягає в тому, що в процесі навчання необхідно формувати в учнів такі предметні навички, які в подальшому вже не будуть піддаватися докорінній перебудові. Вони можуть тільки доповнюватися і розширюватися. Все це передбачає внесення деяких змін як в роботу вчителя, так і в організацію пізнавальної діяльності учнів. Це досягається за допомогою таких основних засобів та методів навчання, як структурування навчального матеріалу за різними ознаками та підставами на основі розпізнавальних і диференціюють, правил, словотворчих типологій і моделей і ін.; використання опорних знань (теоретичних і наочних) на всіх етапах навчання; посилення евристичної спрямованості та розвиваючої функції навчання за рахунок включення в нього

різного роду проблемних завдань, ситуацій і навчання способам їх вирішення; використання алгоритмічних приписів (особливо модельних) і адекватних їм зразків застосування знань; застосування вправ, що орієнтують на міркування в процесі навчання, розумових дій, на узагальнення і ранню диференціацію біології як науки; на отримання зворотного зв'язку і здійснення самоконтролю; на рішення пізнавальних завдань і ін.

Застосування нового підходу до вивчення матеріалу на уроці біології дає в поєднанні з традиційними засобами і методами навчання, як показує досвід, дуже обнадійливі результати.

Список використаних джерел:

1. Сухорукова Л.Н. Личностно ориентированное обучение биологии в старших классах: монография. – Ярославль: Изд-во ЯГПУ, 1999. – 206 с.
2. Подмазін С.І. Особистісно-орієнтована освіта: Соціально-філософське дослідження. – Запорозьє: Просвіта, 2000.
3. Сериков В.В. Личностно-ориентированное образование // Педагогика. – 1994. – №5.
4. Практическая психология образования / И.В. Дубровина [и др.]; под общ. ред. И.В. Дубровиной. – 2-е изд. – М.: ТЦ «Сфера», 1998. – 387 с.
5. Современные методы контроля знаний и умений учащихся по биологии // Современные проблемы методики обучения биологии и экологии. Сб. тезисов докладов. – СПб.: РГПУ, 1999. – С. 106–107.
6. Загальна методика навчання біології : навч. посібник / [І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О. Д. Гончар та ін.] ; за ред. І.В. Мороза. – К. : Либідь, 2006. – 592 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Дігтяр Л.В.
(Полтава, Україна)

Від ефективної управлінської діяльності та професійної компетентності керівника повністю залежить функціонування сучасного закладу освіти. Сучасний управлінець має володіти такими якостями, як: мобільність, проявляти конкурентоспроможність на ринку праці, вміло використовувати набуті знання під час вирішення управлінських проблем, мати критичне та креативне мислення, уміти знаходити, аналізувати і використовувати інформацію, генерувати нові продуктивні ідеї.

Освітні менеджери управляють педагогічною системою школи та її розвитком, стимулюють та організують професійну діяльність колег, забезпечують зростання показників якості діяльності закладу освіти та забезпечують його конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг.

Основа управлінського апарату освіти є досвідчені директори, що використовують у своїй роботі управлінські здобутки та досягнення, усвідомлюють необхідність змін та актуальність підвищення управлінської компетентності. Більшість директорів розуміють, що в сучасних соціально-економічних умовах кардинально змінюються функції, зміст діяльності, місія та статус керівника закладу середньої загальної освіти. Основні напрями діяльності директора закладу є:

- організація навчально-виховного процесу;
- реалізація державної освітньої політики;
- дотримання санітарно-гігієнічних умов і вимог техніки безпеки;